

UŽPALIŲ

Užpalių seniūnijos bendruomenės laikraštis

2021 m. balandis

Su atbundančiu pavasariu, sugrižtančiais paukščiais. Tegul į Jūsų namus ateina švelnus saulės spindulys, pirmųjų pavasariinių gėlių kvapas, o kartu su numargintais margučiais stiprybė, meilė ir džiaugsmas.

Mieli laikraščio skaitytojai, apsisuko metų ratas ir mes vėl su Jumis susitinkame 2021 m. pirmo ketvirčio laikraščio puslapiuose. Ačiū, kad prenumeruojate, kad skaitote, kad rašote.

Laikraštį „Už palių“ nuo 1997 metų pradėjo leisti buvęs Užpalių seniūnas Vytautas Jurka. Laikraštis buvo leidžiamas vieną kartą per mėnesį, 6 puslapių apimties, juodai baltas. Jame buvo talpinama įvairi informacija apie įvykius seniūnijoje, aktualijos žemdirbiams, specialistų patarimai, mokyklos gyvenimo puslapiai, kultūriniai įvykiai ir kt. Buvo pagerbiami jubilieatai ir nuoširdžiu žodžiu paminimi išėjusieji anapilin.

Ačiū gerb. seniūnui Vytautui Jurkai už gražią iniciatyvą, kuri su pertraukomis ir pasikeitimais vis dar tęsiasi.

Nuo 2019 metų laikraštis išleidžiamas syki į ketvirtį 12-16 puslapių apimties, spalvotas. Skaitytojai šiandienos laikraštyje pasigenda sveikinimų jubiliatams, informacijos apie gimusius seniūnijoje ir apie išėjusius anapilin. Vis pagalvoju apie tai, kad gal reikėtų atnaujinti šias rubrikas, bet sulaiko asmens duomenų apsaugos įstatymas, todėl sveikinimai ir kita Jus ar Jūsų artimuosius liečianti informacija, kuria norite pasidalinti, priimami Jūsų asmeniniu prašymu. Tai padaryti galite parašydami žinutę į el. p. juvida47@gmail.com, arba paskambindami telefonu 8 614 52411.

Karantinas vis dar tęsiasi. Po karantino mes jau nebebūsime tokie, kokie buvome prieš jį. Tas nelemtas virusas per metus pakeitė mūsų gyvenimus. Išmokome gyventi kitaip – ribodami susitikimus, pramogas, atrodami ki-

tus laisvalaikio praleidimo būdus. O gal tai nėra taip jau ir blogai, sulaukę karantino atlaisvinimo, gyvensime truputį kitaip. Tikiuosi rasime minutę sau, savo artimui, tiesiog pabūti kartu nelenktyniaujant, negyvenant skolon.

šventėmis Vasario 16 d. (Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo diena) ir Kovo 11 d. (Lietuvos valstybės atkūrimo diena). Jas šventėme žygiuodami gimtojo krašto laukais, rodos pažįstamais iki skausmo, bet vis dar neatrastais,

Benjaminio Pakenio nuotr.

Kai kuriems mums bus sunku susitikyti su ta elementaria tiesa, kad reikia atsakyti besaikio vartojimo, realiai pereinant prie saikingumo, žiedinės ir mainų ekonomikos, bet apie tai kitame laikraščio numeryje.

Šiandien džiaugiamės tuo, ką turime: trispalvė, lietuvių kalba, keturiais metų laikais ir lietumi viduryje žiemos, ilgėjančia diena, šiltėjančia saule, pavasariu.

Džiaugiamės svarbiomis mums

neapplančiais. Kiek potyrių, emocijų, jausmų patyrė kiekvienas keliautojas. Žygis – geriausia būdas švęsti pažįstant ne tik aplinką, bet ir save.

Tas laiko tarpas trys mėnesiai greitai prabėga ir norisi laikraščio puslapiuose pasidalinti viskuo kas nutiko per tą laiko tarpą, vadinamą ketvirčiu. Praėjo pavasario atgimimo šventė – VELYKOS, atnešusios vilties ir tikėjimo ir noriu pasveikinti su Atvelykio švente.

Mokyklos gyvenimo kaleidoskopas

Karantinas pristabdė mūsų gyvenimą, privertė sustoti dėl savo ir kitų saugumo. Gyvenimas tapo liūdnesnis ir lėtesnis... Bet mokykla tu ir žavi, kad net tokioje gyvenimo aplinkybėmis, gyvenimas čia virte verda. Žodis kaleidoskopas puikiai iliustruoja mokyklos gyvenimo skalsą ir įvairovę - tai nuolat besikeičiantys vaizdai, naujos spalvos, o mokyklos gyvenimas per karantiną ir yra nuolat besikeičiantis, nuolat kitais atspalviais žavintis. Naujai švenčiamos šventės, išradingi mokinių sveikinimai, virtualios parodos, viktorinos, įvairūs konkursai, olimpiados. Tokio gyvenimo tėkmę lengva įvertinti tiems, kurie stebi ir džiaugiasi tuo, kas vyksta. O pasidžiaugti tikrai yra ku.

Visais metais Užpalių gimnazijos mokiniai maloniai stebina savo pasiekimais rajono olimpiadose ir konkursuose. Būti geriausiais – tiesiog tapo įprasta, o tokių mokinių mūsų gimnazijoje daug: Jorūnas Janaudis, IIg kl. mokinys, Karolis Sirvydis, Medeina Maniušytė, IIIg kl. mokiniai, Marius Pranaitis, Viktorija Tamulytė, IVg kl. mokiniai, Greta Šukytė, IIg kl. mokinė. Jie rajono olimpiadų dalyviai ir nugalėtojai (Matematika – Jorūnas Janaudis – I vieta, Karolis Sirvydis – II vieta, Marius Pranaitis – III vieta; Lietuvių kalba ir literatūra – Viktorija Tamulytė – II vieta; Chemija – Jorūnas Janaudis – I vieta; Fizika – Jorūnas Janaudis – I vieta; Biologija – Jorūnas Janaudis – III vieta). Jorūnas Janaudis 9-10 klasių anglų kalbos konkurse laimėjo I vietą ir jam teko garbė atstovauti Utenos savivaldybei respublikiniame konkurse. XXIV Lietuvos mokinių filosofijos olimpiadoje Jorūnas Janaudis buvo apdovanotas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos III laipsnio diplomu ir bronzos medaliu. Sekėsi Užpalių gimnazijos mokiniams, išplaukusiems į „tarptautinius vandenius“. Tarptautinėje olimpiadoje „Homo dicent“ (Rusija) Beatrisė Vinokurova, 8 kl. mokinė, puikiai pasirodė ir pateko į II turą. Konkurse „Na beregu Dnepra“ (Baltarusija) II g klasės mokinė Greta Šukytė užėmė I vietą, Gaivilė Karosaitė, 7 klasės mokinė – II vietą, Šiame konkurse dalyvavo ir 7 klasės mokinės Augustė Gavėnaitė ir Vakarė Jurelytė.

Apie mokinių akademinius pasiekimus ypač malonu rašyti, pasididžiuoti ir pasidžiaugti.

Užpalių gimnazijos žurnalistams malonu rašyti apie mokinių gyvenimo kasdienybę, kuri yra šviesi, kūrybinga. Prieš pat nuotolinio mokymosi paskelbimą Užpalių gimnazijos abiturientės Rimigailė Geleževičiūtė, Deimantė Ja-

Nuot. iš Užpalių gimnazijos archyvo

nukėnaitė, Paulina Juzėnaitė, Odeta Kirvelytė, Samanta Sidabraitė ir Viktorija Tamulytė užbaigė dailės piešinius tema „Natiurmorto interpretacijos“. 2-5 klasių mokiniai, „Spalvų klubo“ nariai, surengė piešinių parodą „Pasivaikščiojimai“. Mokinukai išėjo pasivaikščioti po fantazijos pasaulį. Darbai kupini ryškių spalvų, drąsios kompozicijos, ypač išsis-

Piešinys Kamilės Azarovaitės

kiria Aistės ir Viltės Adomaityčių, Augustės Meškauskytės, Akvilinos Petropš, Elzės Širvytės, Smiltės Šlapelytės ir Juditos Trakaitės piešiniai. Buvo sumanyta ir daug netradicinių veiklų. Paskutinąją žiemos atostogų dieną baigėsi besmegenių lipdymo konkursas „Senis besmegenis“. Jį organizavo Užpalių gimnazijos mokytoja B. Masonienė ir 5 - 7 klasių mokiniai. Nekantriai mokytoja ir mokiniai laukė tinkamo kūrybai meto, nes gamta jau seniai nelepina mūsų sniego malonumais. Laimė, kad ir pasnigo, ir padrėko, ir kūrybai palankus metas atėjo. Kiek gražių besmegenių „ryžosi“ dalyvauti konkurse... Pačios gražiausios metų šventės šiemet irgi buvo pasitiktos kitaip. Gaila, kad mokykloje nebuvo girdėti linksmo šurmilio, o mokykla jau taip laukė mokinių. Jos ilgesys nugulė ant langų baltais kaip sniegas karpiniais. Šoko languose linksmi besmegeniai, šypsojosi baltai apsnigti namukai... graži idėja prišaukė baltas Kalėdas. Mokiniai visus laukiančius svarbiausių metų švenčių sveikino per atstumą: kūrė filmuotus nuotaikingus sveikinimus, kuriuos vyresnieji montavo ir pasiuntė gražų sveikinimą visiems. Karantinas pakoregavo ir abiturientų svarbiausios metų šventės – Šimtadienio šventimą. Bet tokią svarbią dieną abiturientai neliko nepasveikinti. Galime pasakyti, kad gimsta nauja tradicija – pasveikinti nuotaikingu filmuku. Taigi karantinas mūsų nepalaužė ir nesustabdė, tik davė mūsų gyvenimui naujų spalvų.

Valstybinių švenčių šventimas įgavo naują virtualų pagreitį. Išmokome naujai ir netradiciškai pažymėti svarbias mums datas. Artėjant Vasario 16 –ajai Užpalių gimnazijos mokiniai per istorijos pamokas su mokytoja N. Braukyliene sudėlioje svarbiausius Lietuvos valstybės atkūrimo akcentus, dailės pamokose piešė Lietuvą. 6-7 klasių mokiniai tyrinėjo lietuvių liaudies ornamentus ir interpretavo juos trispalvės spalvomis, o vyresnių klasių mokiniai trispalvės spalvomis papuošė žymiausius Lietuvos architektūros pastatus. Dailės mokytoja D. Usevičienė leido mokiniams atlikimo techniką rinktis patiems. Kokie kūrybingi mūsų mokiniai...Jie piešė, tapė,

nukelta į 3 psl.

Apdovanota geriausia 2020 metų Utenos rajono visuomenės sveikatos specialistė

Visuomenės sveikatos klausimai pastaraisiais metais tapo ypač aktualūs. Pandemija išryškino sveikatos prevencijos, higienos įpročių, infekcijų valdymo svarbą. Norėdama atkreipti dėmesį į visuomenės sveikatos svarbą ir ja besirūpinančių specialistų darbą Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų asociacija (SVSBA) jau šeštąjį kartą surengė „Metų specialisto“ apdovanojimus.

Utenos rajone geriausia metų specialiste tapo Rita Latvėnienė, įvertinta už nuoširdų atsidavimą profesinei veiklai, sąžiningą ir rūpestingą pareigų atlikimą bei visuomenės sveikatos vertybių puoselėjimą. Kovo 9 d. Utenos rajono savivaldybės meras Alvydas Katinas įteikė apdovanojimą bei dėkojo už prasmingą darbą ir linkėjo sveikatos.

„Profesija svarbi tuo, kad galii bendrauti su jaunais žmonėmis, perduoti jiems sukauptas žinias ir pati turiti galimybę tobulėti. O apdovanojimas reiškia kolektyvo įvertinimą, pasitikėjimą ir dėmesį mano darbui ir man kaip asmeniui.“ – džiaugiasi apdovanojimą atsiėmusi Rita Latvėnienė.

„Metų specialisto“ rinkimai vyksta net 47 visuomenės sveikatos biuruose. Kandidatus gali siūlyti kiekvieno VSB

darbuotojai ir vadovai, o taip pat asociacijos tarybos nariai. Renkant geriausius metų visuomenės sveikatos specialistus atsižvelgiama į jų veiklą nacionaliniu, regioniniu ar savivaldybės mastu.

Visuomenės sveikatos biurų tikslas – stiprinti pirmą visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybių lygmenyje, skatinti kokybiškų visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą gyventojams, motyvuoti gyventojus aktyviai rūpintis savo sveikata bei ligų prevencija. Visuomenės sveikatos biurų asociacija vienija 47 savivaldybių visuomenės sveikatos biurus.

*Informaciją parengė:
Utenos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras.
Publikuota 2021-03-10*

Mokyklos gyvenimo kaleidoskopas

atkelta iš 2 psl.

maketavo kompiuterio programėlėmis. Puikūs darbai - puiki dovana Lietuvai, švenčiančiai valstybės atkūrimo dieną. Kiekvienais metais nuo vasario 16 iki kovo 11 dienos Lietuvoje ir užsienyje rengiamos Lietuvių kalbos dienos. Kiekvienais metais prie šios gražios iniciatyvos prisideda ir Užpalių gimnazijos mokiniai. Lietuvių kalbos dienas „apkabina“ dvi labai svarbios mums datos: Vasario 16 –oji ir Kovo -11-oji. Daug gražių renginių gimnazijoje vyko per šį laikotarpį. Šiais metais mokiniai rašė dailyrą „Lietuvos mokykla“ (tekstas apie Petro Rimšos skulptūrą „Lietuvos mokykla 1864-1904“). Pasirodo, parašyti gražiai, be klaidų ir laikantis visų teksto rašymo reikalavimų, yra iššūkis ir vyresnių klasių mokiniams. Lietuvių kalbos mokytojos parengė

testą apie Kalbą ir Lietuvą. Kiekvienas mokinys pasitikrino, ar žino apie Kalbą ir Lietuvą, ką privalo žinoti. Debatų klubas savo šio laikotarpio debatų veiklą vainikavo puikia viktorina, skirta Kovo 11-ajai. Tik pasirodžius viktorinai, savo žinias suskubo patikrinti mokytojai ir mokiniai. Per lietuvių kalbos pamokas vyresnių klasių mokiniai diskutavo pagal G. Vitkevičiūtės straipsnį „Samdyk geriau rašančius“. Šiuo šventiniu laikotarpiu mokiniai daug deklamavo ir piešė. Mažieji suskubo į rytmetį „Mano Lietuva“, studijavo Lietuvos žemėlapi („Skrydis per Lietuvą“), deklamavo („Eiles deklamuojam mylimai šalelei“). Vyresnieji deklamuodami bandė nupiešti tai, ką girdi ir jaučia (tyrinėjo J. Degutytės eilėraščių „Gimtoji kalba“, Justino Marcinkevičiaus „Tai gražiai mane augino“) - įvyko graži lietuvių kalbos ir

dailės integracija „Rašau Lietuvą“. Tokie darbai ne tik ugdo mokinių kūrybines galias, bet rodo mokinių jau pasiektą brandą.

Mokykla – gyvas organizmas. Ji kvėpuoja, gyvena... net ir pačiomis nepalankiausiomis aplinkybėmis randa įvairių naujų veiklos formų. Mokytojų ir mokinių graži bendrystė įveikia viską. Labai pasiilgome vieni kitų: mums labai reikia gyvo susitikimo, tikro rankos paspaudimo, tikro akių žvilgsnio, bet kol kas gyvename ir džiaugiamės taip... Skaičiuojame antrus karantino metus, o pavasaris jau žengia plačiais žingsniais nešdamas Viltį.

Užpalių gimnazijos gyvenimo kaleidoskopą suko gimnazijos žurnalistai ir lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Loreta Rožienė

SVEIKINIMAI

Kaniūkų krašto bendrija sveikina gražius jubiliejus švenčiančias Akvilę Skardžiuvienę, Bronę Gavrilovienę, Nijolę Ubavičienę.

*Mielosios,
Ne skaičiai nulemia metus, o mūsų darbai ir mintys.
Tai, kuo pradžiuginam kitus, mokėdami dalintis.
Tad linkim, kad nuo veido niekad nepranyktų šypsena,
O siela visada jaunystės liktų kupina!*

Nuotr. Aušrės Indrašienės

Lions klubo nariai ir toliau vykdo prasmingas veiklas

Mūsų liūtų pasaulyje yra 1,4 milijono. Mes padedame tiems, kam reikia pagalbos. Daugiau kaip dviejuose šimtuose šalių LIONS klubų nariai dirba, kad pagelbėtų sergantiems, vargstantiems, kad padėtų likviduoti stichines nelaimes, kad paremtų ir savanoriškai skirtų laiko kitiems.

LIONS klubai vietiniai, jie yra arti bendruomenių, todėl gali puikiai pajauti ir tenkinti pačius būtinausius savo bendruomenės poreikius. Užpalių LIONS klubas, kuris savo veiklą skaičiuoja jau dešimtmečiais, tvirtai laikosi ir įgyvendina pagrindinį lionizmo principą – „Mes tarnaujame“. Šie žodžiai turi įstabios jėgos, nes mus įpareigoja padėti kur galime, kuo galime ir kiek galime. Kiekvienais metais Lietuvoje veikiantys 35 liūtų klubai rudenį renkasi į forumą. Jo tikslas – pasidalyti tiek užsienio šalių, tiek savų klubų veiklų patirtimi bei numatyti konkrečių ateities prioritetų. Forumo metu yra inauguruojami nauji klubų prezidentai. Rugsėjo 19 - 20 d. Kaune vykusio forumo metu užpalių LIONS klubo prezidentu tapo Aistis Kukutis. Liūtai neišsiganando pasaulyje ir Lietuvoje atsiradusių problemų bei toliau vykdo veiklas, kurių tikslas – padėti žmonėms, atsiradusiems kebliose situacijoje. Norisi paminėti nuveiktus darbus. Klubo narių susirinkimo metu buvo nutarta teikti paramą Kukutiškių, Saldutiškio, Vyžuonų ir Užpalių seniūnijų gyventojams. Šių seniūnijų švenčių metu buvo įteikta finansinė parama.

Saldutiškio seniūnijos seniūnas Bronius Šliogeris gautas lėšas panaudojo mokinio krepšeliui, Kukutiškių seniūnijos seniūnas Aistis Kukutis gautus pinigus atidavė vienišai mamai ir tėčiui, kuris vienas augina vaiką, turintį negalią. Vyžuonų seniūnijos seniūnė Jolita Bučelienė mielai sutiko, kad mūsų parama būtų skirta dviračiui nupirkti. Dviratis buvo įteiktas Nijolės Bernotienės šeimynai (nuotr.) Klubo

Nuotr. iš klubo Lions archyvo

nariai, matydami gražias, prasmingas Užpalių gimnazijos mokinių veiklas, nutarė finansiškai paremti šios ugdymo įstaigos roko grupę. Klubas, sveikindamas gimnaziją penkiolikos metų gyvavimo proga, įteikė šį paskatinamą roko grupės nariams. Atsiradus poreikiui nešioti kaukes, klubas nupirko keturis šimtus kaukių ir išdalino jas atokiau gyvenantiems

Užpalių gimnazijos roko grupės nariams šių seniūnijų žmonėms. Klubo narės Dailios Rakauskaitės iniciatyva, sprendžiant koronaviruso situaciją, Utenos lignoninei buvo nupirkti ir padovanoti du pulsoksimetrai, kurie skirti kraujo išotimimui deguonimi matuoti bei lignonių būklei dėl kvėpavimo nepakankamumo stebėti.

Klubo nariai jautriai reaguoja į Utenos rajono gyventojų problemas ir stengiasi jiems padėti. Nijolė Rimkevičienė, pritardama vykdomai iniciatyvai „Vaikų svajonės“, ėmėsi veiklos, kad išsiaiškintų šeimas, kurios susiduria su finansiniais sunkumais ir ne visada gali šv. Kalėdų proga nupirkti vaikams jų norimų dovanų, surado geros valios žmonių, kurie išpildė mažųjų svajones. Net dešimt vaikų gavo vertingas dovanas, apie kurias svajėjo. Jie tikėjo, kad svajonės pildosi, ir savo džiaugsmu pasidalino su klasės draugais.

Tai tik dalis prasmingų darbų, kuriais Užpalių LIONS klubo nariai pagelbsti žmonėms, atsidūrusiems kebliose situacijoje.

Nijolė Rimkevičienė,
Užpalių LIONS klubo steigėja,
iždininkė

Užpaliai laukia „Skambančių kanklelių“

Labai tikimės, kad karantinas nesu-
jauks mūsų planų ir visos Lietuvos
kanklininkų stovykla Užpaliuose įvyks!
Nes labai laukiame! Labai tikime! Labai
esme išsiilgę savo draugų iš Dieveniškų
(Šalčininkų r.), Biržų, Panevėžio r.,
Vėžaičių (Klaipėdos r.), Anykščių,
Utenos, nekantraujame susipažinti su
naujokais – Pasvalio r. kanklininkais.
Ir kaip gi be šeimininkų – „Pasagėlės“
kanklininkų, tai jie kartą iš kartos tęsia
prieš 22 metus užgimusią tradiciją.

Bendruomenė „Užpalėnų krivulė“
pateikė Lietuvos Kultūros tarybai pro-
jektą „XII Lietuvos kanklininkų vasa-
ros stovykla „Skambantys kankleli-
ai 2021“. Džiugu, kad mūsų bendras
darbas buvo gerai įvertintas ekspertų
komisijos ir pakliuvo tarp 16 laimingų-
jų, gavusių finansavimą, pagal Kultūros
rėmimo fondo lėšomis finansuojamos
programos Tolygios kultūrinės raidos
įgyvendinimo Utenos apskrityje prior-
itetą „Kultūros edukacija“.

Stovykla planuojama birželio 18-
19-20 dienomis. Jei įvyktų taip, kad vis
dar nebūs atšauktas karantinas, turime
numatę ir kitas datas liepos ar rugpjūčio
mėn.

Šiomet jaunesiems Lietuvos
kanklininkams pasiūlysiame įdo-

mias veiklas Viktorijos Jovarienės
„Kamenyčioje“, apsilankysime Gie-
driaus Indrašiaus ir Žygeivių slėnyje.
Stovyklos metu bus organizuojamos
edukacijos, vyks žygiai, bendros repet-
icijos, vakaronės, smagiai leisime lais-
valaikį prie Šventosios upės. O ko
išmoksime stovykloje – užpaličiams ir
miestelio svečiams parodysime baigia-

mojo koncerto metu. Sulauksime ir gar-
bių svečių – kolektyvų iš Kauno, Molėtų
ir Anykščių.

Projektą finansuoja Lietuvos
kultūros taryba.

Projekto vadovė Asta Motuzienė

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Kūryba

LAIŠKAI LIETUVAI

Mano brangi Lietuva

Aš esu Augustė. Džiaugiuosi, kad
gyvenu Lietuvoje. Mūsų šalyje yra labai
daug gražių miestų, upių, ežerų, miškų.
Laukuose žydi nuostabiai gražios gėlės.

Lietuvos sostinėje, Vilniuje yra Trijų
kryžių kalnas. Šie kryžiai, daugelio Euro-
pos miestų pavyzdžiu, pastatyti Magde-
burgo teisių suteikimo Vilniui proga.
Manoma, kad trys kryžiai ant kalno buvo
pastatyti 1390 metais. Nuo kalno mato-
si gražus senamiesčio vaizdas. Ši vieta
lankoma lietuvių ir užsienio svečių. Aš
taip pat buvau ant šio kalno. Man labai
patiko dideli balti kryžiai ir Vilniaus
vaizdas. Lietuva, linkiu būti visada laisva
ir gražia.

Augustė Meškauskytė 4 kl.

Mano brangi Lietuva

Aš esu Antanas, mokausi Užpalių gimnazijos 4 klasėje. Laisvalaikiu žaidžiu fut-
bolą, esu Utenos „Utenio“ futbolo komandos puolėjas. Taip pat mėgstu su šeima
keliauti po savo šalį. Dažnai lankomės Anykščiuose.

karžygio Puntuko gryčios. Nuo to laiko akmuo gavo Puntuko vardą. Jis labai didelis
ir sveria apie 265 tonas, yra 7,54 m. ilgio, 7,34 m. pločio ir 5,7 m. aukščio (iš jų -1,5
m. po žeme).

Mano brangi Lietuva, tu nuostabi. Linkiu tau tapti gražiausia šalimi pasaulyje.

Antanas Rudokas 4 klasė ir jo piešinys

Noriu Jums pa-
pasakoti apie Pun-
tuko akmenį, kuris
yra netoli Anykščių.
Viename iš mitų
pasakojama, kaip
velnias nešęs šį ak-
menį bažnyčiai nu-
griauti, o pragyduš
gaidžiams jį numetęs.
Akmuo nukrito ant

Vilutiškių išradingumas karantino sąlygomis

Neįprastai ramiai, be švenčių šurmilio ir linksmybių praėjo žiema. Jau metai kaip mokomės gyventi kitaip. Įprasti pokalbiai prie kavos puodelio su kaimyne pamiršti ir vargu ar kada nors tokie pat kaip buvę. Išmokome bendrauti per atstumą. Telefonu aptarti perskaitytą knygą, pamatytą televizijos laidą ar serialą, pasidalinti nauju pyrago receptu. Vilučių senjoros karantino metu rado būdą rengti patiekalų degustacijas. Į pagalbą ateina mūsų socialinė darbuotoja Jolita Gaučytė. Degustacijos vysta paprastai - vienuose namuose padeda pagaminti patiekalą, po to po gabalėlių neša kitoms kaimynkoms. Jovita yra gyvasis ryšys tarp mūsų vyresnio amžiaus vilutiškių, gelbėjanti buityje, teikianti įvairią pagalbą.

Kita vilutiškių mėgstama veikla - dalyvavimas laikraščio „Utenos diena“ skelbiamuose konkursuose. Čia jau jaunesnių vilutiškių sfera. Nemažai dalyvių buvo nuotraukų konkurse „Aš myliu Lietuvą“ - skirtame Vasario - 16-ajai ir kovo 11-ajai. Kovo 10 d., paskel-

bus rezultatus laimėtoja tapo vilutiškės Aldonos Vaičiuvienės sukurta teminė kompozicija ir nuotrauka. Sveikiname autorę linkėdami kūrybinės ugnelės ir naujų sumanymų.

Nuotr. iš bendruomenės archyvo

Kovo 5 dieną Vilučiuose vyko vakcinacija nuo viruso. Džiugu, kad vilutiškiai buvo aktyvūs ir supratingi. Pasisiekėjo visi norintys.

Prieš septyniasdešimt metų, pavasaris Vilučių kraštui ir pasauliui padovanojo žmogų. Ėjo žmogus per

gyvenimą į priekį su savo kasdieniais darbais ir rūpesčiais, pakeldamas nuotaiką humoro jausmu, gražias akimirkas dovanodamas kitiems. Tai daugialypė asmenybė - Raulas iš „Čigonėlė neme-luuoja“, Motiejus Sapiega - „Žaldokynėje“ ir kiti personažai spektakliuose. Jis Vilučių švenčių „Bloviesčiai“, „Bičkopis“, „Daga“ - gaspadorius, kitų renginių veikėjas Jaronimas. Šių metų balandžio mėnuo šiam žmogui jubiliejinis. Darta, Mikasė ir visi prieteliai siunčia jam sveikinimus ir linkėjimus. Sveikiname ir visus vilutiškius (balandinukus) šį mėnesį švenčiančius gimtadienius ar kitas svarbias sukaktis.

Žvelgdami pro laiko langą į ateitį pasidžiaukime pavasariu ir saulutės šiluma, kurią ant savo sparnų per Bloviesčius atnešė gandas. Gyvenimas juda į priekį. Kad būtum laimingas kartais reikia tik tiek nedaug šypsenos veide, ramaus žvilgsnio ir sveikatos.

Bendruomenės pirmininkė
Nijolė Petrusėvičienė

Darbai ir linksmybės Užpalių vaikų dienos centre

Vasarį sušvelninus karantino sąlygas ir leidus veikti vaikų dienos centrui, pasiilgę vieni kitų rinkosi vaikai. Su dideliu noru ėmėsi veiklos: vasario 16 d. proga trispalvėmis širdelėmis ir spalvotais paukšteliais papuošėme medelius, esančius šalia dienos centro pastato. Kovo 11 dienos paminėjimui prisidėjome prie bendruomenės organizuojamo renginio padarydami spalvotus vėjo malūnėlius papuošimui. Velykų šventei dekoravome kiaušinius, kurie papuošė Užpalių biblioteką.

Po darbų vaikai mielai vaišiniasi savo keptais keksiukais, vafliais, picomis ir darytais desertais. Vadovas Giedrius organizavo slidinėjimo pamokas, išskylas į gamtą.

Smagu, kad galime, nors ir nedidelėmis grupelėmis, pabendrauti vieni su kitais, pasidalinti išpūdžiais ir gera nuotaika.

Ingrida Azarovienė, nuotr. iš UVDC archyvo

Baltasparniai ilgakojai gandrai nuo senų laikų lietuvių labai mylimi. Mes kiekvienais metais nuo kovo 25-osios laukiame grįžtančių gandrų. Būtent ši diena nuo seno laikoma gandrų grįžimo iš šiltųjų kraštų į Lietuvą pradžia.

Užpalių bibliotekos languose puikuoja Užpalių gimnazijos mažųjų ir jų auklėtojos Onos Sirvydienės (nuotr.) sukurtų gandrų paroda, kviečianti ateiti SAUGIAI į biblioteką ir išsirinkti gerą va-

Antimikrobinio atsparumo problema

Lapkričio 18 d. Europa jau 13 kartą minėjo Europos supratimo apie antibiotikus dieną, pasaulis – šeštąjį kartą Pasaulio supratimo apie antimikrobinius vaistus savaitę. Šių iniciatyvų tikslas – didinti suvokimą apie antimikrobinę atsparumą, informuoti ir skatinti tinkamą vartojimą sveikatos priežiūros įstaigose ir visuomenėje. **Šiomet supratimo apie antibiotikus iniciatyvos minėtos COVID-19 pandemijos metu. Šioje situacijoje antimikrobinio atsparumo problema išlieka kaip niekada aktuali.**

Antibiotikai yra veiksmingi vaistai kovojantys su bakterinėmis infekcijomis (anti- prieš, bio - gyvus sutvėrimus). Pirmuoju atrastu antibiotiku laikomas penicilinas. Jo išradėjas – Aleksandras Flemingas, britų biologas ir farmakologas. 1928 metais mokslininkas savo laboratorijoje paliko lėkštelę su užsėta Auksinio stafilokoko bakterija ir išvyko dviems savaitėms atostogų.

Sugrįžęs A. Flemingas pastebėjo švarų ratą, supantį gelsvai žalią pelėsį, kuris atsitiktinai užteršė lėkštelę. Stafilokoko bakterijos užaugo tik ten, kur nebuvo pelėsio. Tokiu būdu A. Flemingas spėjo, jog pelėsiuose yra medžiagos, naikinančios stafilokoko bakterijas. Atradimo rezultatai buvo išspausdinti, tačiau beveik dešimtmetį nesulaukė jokio dėmesio, nes manyta, kad penicilino gamyba yra pernelyg sudėtinga ir todėl jo nepavyks naudoti žmonėms gydyti.

1930 m. A. Flemingo tyrimo rezultatais susidomėjo Oksfordo universiteto mokslininkai Howardas Florey ir Ernstas Chainas. Pirmiausia siekta išgryninti medžiagą, kuri stabdo bakterijų augimą ir dauginimąsi, vėliau – ieškota efektyvių būdų penicillium pelėsiams auginti.

1941 m. penicilino pirmą kartą skirta gydyti žmogui. Pirmasis pacientas buvo policininkas, užsikrėtęs stafilokokine infekcija. Vos pradėjus gydymo penicilinu kursą, paciento būklė iš karto pagerėjo. Nors policininkas vėliau mirė, mokslininkai padarė išvadą, jog naujasis vaistas – labai potencialus. Atrasta, kad penicilinu galima gydyti net ir labai toli pažengusias infekcijas.

Tais pačiais metais nutarta gydyti penicilinu vaikus, kuriems reikėjo mažesnių šio vaisto dozių. Penkiems vaikams, kuriems nebepadėjo jokie kiti vaistai, buvo leidžiamas penicilinas. Tik vienas iš gydytų vaikų mirė.

Prie tolimesnių tyrimų prisijungė Didžiosios Britanijos ir JAV vyriausybės bei farmacijos kompanijos. Atrasti didelių penicilino kiekių gamybos būdai. JAV Statistikos departamento duomenimis, penicilinas ir kiti atrasti antibiotikai karo metais išgelbėjo 1,5 mln. ligonių gyvybes. 1944 m. tapo priemonėmis ir piliečių gydymui, imtas vartoti visame pasaulyje.

Penicilinas ne tik sumažino infekcijos riziką, gydant žaizdas ir operacijų metu, bet ir daugelį išgelbėjo nuo anksčiau mirtinų plaučių uždegimo, sifilio, gangrenos, skarlatinos.

Už nuopelnus medicinai A. Flemingas, H. Florey ir E. Chainas 1945 m. apdovanoti Nobelio premija.

Pagrindiniai faktai apie antibiotikus ir atsparumą

Šiandien atsparumas antibiotikams yra viena didžiausių sveikatos grėsmių pasaulyje. Atsparumas antibiotikams yra natūralus reiškinys, tačiau netinkamai vartojami antibiotikai žmonių ir gyvūnų tarpe paspartina atsparumo procesą. Auga infekcijų skaičius

(tokių kaip pneumonija, tuberkuliozė ir gonoreja), kurias gydyti sunkiau, nes antibiotikų veiksmingumas mažėja.

Bakterijos, o ne žmonės tampa atsparios antibiotikams. Tokiomis bakterijomis užsikrėtusius sunkiau gydyti nei tuos, kurie yra užsikrėtę neatspariomis antibiotikams bakterijomis.

Būtina keisti požiūrį į antibiotikų skyrimą ir vartojimą. Jeigu nebus imtasi skubių veiksmų yra reali grėsmė nebeturėti veiksmingų antibiotikų. Tai reiškia, kad infekcijos ir smulkūs sužalojimai gali tapti mirtini.

Antibiotikų atsparumo stabdymas – vienas PSO (Pasaulio sveikatos organizacija) prioritetų. Pasaulio veiksmų planas dėl antimikrobinio atsparumo, įskaitant atsparumą antibiotikams, patvirtintas dar 2015 m. gegužę Pasaulio sveikatos asamblėjoje. Tikslas – užtikrinti, kad infekcinių ligų prevencija ir gydymas būtų vykdomi saugiai ir veiksmingai.

KĄ TURI DARYTI KIEKVIENAS GYVENTOJAS?

Vartoti tik gydytojų paskirtus antibiotikus.

Visada suvartoti visą paskirtą dozę (3, 5, 7 ar 10 dienų 1, 2 ar 3 kartus per dieną), net jei sveikata pagerėja po kelių vaisto dozių ar kelių dienų.

Nevartoti antibiotikų likučių.

Negalima vartoti kitiems skirtų antibiotikų, o taip pat negalima duoti jums skirtų antibiotikų kitiems šeimos nariams ar pažįstamiems.

Laikytis infekcijų prevencijos taisyklių: dažnai plauti rankas, vengti sąlyčio su sergančiais asmenimis, praktikuoti tinkamą maisto higieną, skiepytis reikiamu metu.

Taip pat būtina atsiminti, kad antibiotikus vartoti reikia tik bakterijų sukeltoms infekcijoms gydyti. Jie neveikia virusų sukeltų infekcijų, tokių kaip peršalimas ar gripas (taip pat ir COVID-19).

Parengė Visuomenės sveikatos specialistė Rita Latvėnienė, pagal ULAC medžiagą

AKTUALIJOS

Kviečiame prisijungti prie aplinkosauginio projekto „Man rūpi rytojus“

Utenos rajono savivaldybės administracija kartu su VšĮ „Aplinkos apsaugos institutas“ Utenos rajono švietimo įstaigas, įmones, organizacijas, bendroves kviečia prisidėti prie aplinkosauginio projekto „Man rūpi rytojus“ (daugiau informacijos rasite www.manrupirytojus.lt) ir Jūsų įstaigoje, įmonėje rūšiuoti, t. y. atskirai rinkti smulkią elektroniką ir baterijas į draugiškas aplinkai talpas. Nemokamai gauti talpas ir atliekų surinkimo paslaugą galite pateikę užsakymui reikiamus duomenis, naudojant nuorodą – [http://atc.](http://atc.atliekos.lt/pages/elektronikos-ir-bateriju-surinkimas.php)

[atliekos.lt/pages/elektronikos-ir-bateriju-surinkimas.php](http://atc.atliekos.lt/pages/elektronikos-ir-bateriju-surinkimas.php)

Ką turite žinoti, užsakydami smulkios elektronikos ir baterijų rūšiavimo talpas?

- Talpos ir atliekų surinkimas Jums nekainuoja

- Talpos skirtos biurams, ugdymo ir viešosioms įstaigoms, bendrijoms, ligoninėms, savivaldybėms, renginiams ir t. t.

- Atlikę užsakymą, dar tą pačią dieną gausite patvirtinimą ir suformuotą elektroninę sutartį.

- Talpos vidutiniškai pristatomos

per 2–4 savaites.

- Atliekos surenkamos iš biurų ar įstaigų ne mažiau, kaip 2–4 kartus per metus, prisipildžius greičiau - pranešti ant talpų nurodytais kontaktais.

- Biurų ar įstaigų darbuotojai ir lankytojai atliekas gali atnešti iš namų.

- Priklausomai nuo veiklos pobūdžio, vidutinio dydžio biurams ar įstaigoms užtenka 1 komplekto, t. y. vienos dėžės smulkiai elektronikai ir vienos baterijoms.

- Kilus klausimams galite kreiptis tel. nr. 8 608 45 899 arba info@atliekos.lt.

Būkime atsakingi – nedeginkime pernykštės žolės!

Kiekvieną pavasarį, šylant orams, daugėja gaisrų atvirosiose teritorijose. Pernai Lietuvoje kilo 2905 tokie gaisrai. Neatsakingas kai kurių gyventojų elgesys padaro didelės žalos ne tik gamtai, bet ir jiems patiems, nes neretai deginat žolę liepsnos išplinta į gyventojų sodybas, ūkinius pastatus. Todėl, siekdami mažinti gaisrų skaičių atvirosiose teritorijose, Vilniaus apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos pareigūnai kovo – balandžio mėnesiais rengia prevencinę akciją „Nedegink žolės!“.

Akcijos metu visuomenė bus informuojama apie gaisrų atvirosiose teritorijose pavojų ir jų padarinius, jiems bus priminta apie atsakomybę už gaisrinės saugos reikalavimų nesilaikymą. Stipri-

nant kontrolę dėl žolės deginimo, kartu pasitelkiant aplinkos apsaugos specialistus, bus vykdomi reidai, kurių metu bus naudojami bepiločiai orlaiviai (dronai) gaisrų židiniams atvirosiose teritorijose aptikti, o jų metu nustatytiems gaisrinės saugos reikalavimų pažeidėjams bus taikomos įstatymų numatytos administracinio poveikio priemonės.

Todėl pareigūnai išpėja gyventojus itin atsakingai elgtis su ugnimi ir nedeginti žolės miškuose, durpynuose ir kitose atvirosiose teritorijose, o pastebėjus tokius gaisrus, nebūti abejingiems – nedelsiant skambinti skubiosios pagalbos tarnybų telefonu 112.

Be to, jie primena, kad lauke prasi-dėjus maisto gaminimo ant žarijų sezoniui, būtina laikytis Bendrųjų gaisrinės saugos taisyklių, kurios numato, kad kietuoju kuru kūrenamas šašlykines, kepsnines, rūkyklas, buitines krosneles, lauko židinius, ugniakurus naudoti leidžiama ne arčiau kaip 6 m nuo pastatų.

Šaltinis: Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas. 2021-03-16

Jau laikas atnaujinti žemės ūkio valdas

1. Kas privalo atnaujinti žemės ūkio valdos duomenis?

Valdų duomenis privalo atnaujinti pareiškėjai, pageidaujantys gauti tiesiogines išmokas už deklaruotas žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus, taip pat pareiškėjai, gaunantys paramą pagal su plotu susijusias KPP priemones: „Ekologinis ūkininkavimas“, „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“, „Išmokos už vietas, kuriose esama gamtinių ar kitokių specifinių kliūčių“, „Su „Natura 2000“ ir Vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“ ir kt.

2. Kas kiek laiko žemės ūkio valdų valdytojai privalo atnaujinti žemės ūkio valdos duomenis?

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 27 d. nutarimu Nr. 1351 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro įsteigimo ir jo nuostatų patvirtinimo“, žemės ūkio valdų valdytojai privalo kiekvienais kalendoriniais metais atnaujinti valdos duomenis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre.

Valdos duomenys turi būti atnaujinti ne mažiau kaip vieną kartą per metus, iki einamųjų metų gruodžio 31 d., tačiau siekiant išvengti klaidų ir netikslumų, žemės ūkio naudme-

nų deklaravimo metu, taip pat taupyti žemdirbių laiką, siekiame, kad žemės ūkio valdos duomenys būtų atnaujinti dar iki deklaravimo pradžios, tai ypač svarbu didesnius plotus deklaruojantiems ūkininkams ir asmenims, kurie žemės sklypus valdo bendrosios dalinės nuosavybės teise. Būtent dėl pastarųjų kyla daugiausiai nesklandumų deklaruojant žemės ūkio naudmenas. Jeigu kitų bendrasavininkų sutikimu vienas iš bendrasavininkų nori deklaruoti ne tik jam priklausančią sklypo dalį, turėtų turėti nuomos/panaudos sutartį su kitais bendrasavinininkiais arba raštišką jų sutikimą, kad jiems priklausančią žemės

nukelta į 9 psl.

Jau laikas atnaujinti žemės ūkio valdas

atkelta iš 8 psl.

sklypo dalį deklaruos kitas asmuo. Šiuos dokumentus reikia pateikti skyriaus specialistui.

3. Kokius pokyčius privalu nurodyti žemės ūkio valdos duomenyse?

Valdos atnaujinimo metu atnaujinami asmens kontaktiniai duomenys, žemės sklypų valdymo duomenys ir kt. Atnaujinti duomenis privalu net ir tuomet, jeigu nuo paskutinio valdos duomenų atnaujinimo valdoje pokyčių neįvyko (ši faktą asmuo patvirtina parašu). Nepakitusių valdos duomenis galima atnaujinti ir kasmetinio žemės ūkio naudmenų ir kitų plotų deklaravimo metu, tačiau labai dažnai pasitaiko, kad pasikeitimų, kuriuos būtina pažymėti Valdų registro informacinėje sistemoje, įvyksta. Pasikeitimai dažniausiai būna susiję su asmenų žemės naudojimo teisės pasikeitimais (pasibaigę žemės sklypų panaudos, nuomos sutarčių terminai, išsigyjami ar parduodami/dovanojami sklypai ar jų dalys ir t. t.). Taip pat pasitaiko atvejų, kuomet deklaruotas žemės ūkio naudmenų plotas ženkliai skiriasi nuo įregistruoto Valdų registro informacinėje sistemoje. To būti neturėtų. Prašome kuo skubiau susisiekti su seniūnijoje dirbančiu atsakingu skyriaus specialistu ir atnaujinti žemės ūkio valdų duomenis. Šiuo metu tą padaryti yra pats tinkamiausias laikas, kadangi vėliau, prasidėjus darbymečiui, ūkininkai koncentruojasi į darbus laukuose, o ne į dokumentų tvarkymą.

4. Kokios pasekmės laukia valdy-

tojų, kurie laiku neatnaujina valdos duomenų?

Nustačius, kad valdos duomenys nebuvo atnaujinti per paskutinius 3 metus, inicijuojamas valdos išregistravimas ir ji automatiškai išregistruojama.

Išregistravus žemės ūkio valdą, asmuo nebetenka teisės į paramą, t. y. praranda galimybę teikti paraiškas tiesioginėms išmokoms už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus, taip pat nebegali dalyvauti įvairiose investicinėse Lietuvos Kaimo plėtros programos priemonėse ir veiklose.

5. Kokiu būdu valdų valdytojai gali atnaujinti žemės ūkio valdos duomenis?

Žemės ūkio valdos duomenis atnaujinti galima trimis būdais:

- seniūnijoje, kurios teritorijoje yra valdos centras;
- VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centrui pateikus laisvos formos prašymą nurodant, kurie valdos duomenys turi būti patikslinti;
- savarankiškai prisijungus www.epaslaugos.lt

6. Norint atnaujinti žemės ūkio valdą reikia pateikti šiuos dokumentus:

- valdos valdytojo (juridinio ar fizinio asmens) tapatybę patvirtinantį dokumentą;
- jeigu duomenis teikia valdos valdytojo įgaliotas asmuo, įgaliojimą atstovauti valdos valdytojui ir įgaliotojo asmens tapatybės dokumentą;
- Jeigu valdoje įvyko pokyčių, papildomai pateikiami šie dokumentai:
  - žemės nuosavybės dokumentus (VĮ Registrų centro išrašus);
  - žemės sklypo nuomos/panaudos sutartis (įregistruotas arba neįregistruotas Nekilnojamojo turto registre),
  - valstybinės žemės plotų naudojimo teisės patvirtinimo dokumentus.

Dėl žemės ūkio valdų atnaujinimo prašome telefonu arba elektroniniu paštu kreiptis į Kaimo ir bendruomenių reikalų specialistus, dirbančius seniūnijose. Pasirašyti valdos duomenų atnaujinimo prašymus, siekiant išvengti artimų kontaktų, bus galimybė žemės ūkio naudmenų ir kitų plotų deklaravimo metu, t. y. nuo balandžio 12 d.

Skyriaus specialistų dirbančių seniūnijose kontaktiniai duomenys:

Užpalių sen. (pirmadienis, trečiadienis, penktadienis) - specialistas Kęstutis Šileikis (tel. 8 618 87723), el. p. kestutis.sileikis@utena.lt.

*Informaciją parengė:
Atstovė ryšiams su visuomene
Lolita Kaminskienė.
Publikuota 2021-03-12*

Netekome Utenoje gimusio Nobelio premijos laureato B. Louno

Utenoje gimęs ir iki 14 metų augęs B. Lounas išrado pirmą veiksmingą defibriliatorių, taip pat buvo vienas fizikų, agitavusių prieš branduolinį karą, grupės įkūrėjų.

Iš Utenos į JAV Lounų šeima emigravo 1935 m.

B. Louno mokslinių tyrimų sritys buvo koronarinė širdies liga, staigi kardi-alinė mirtis, aritmijų, hipertenzijų gydymas, psichikos ir elgesio įtaka sergamumui širdies ir kraujagyslių ligomis.

1952m. daktaras aprašė vadinamąjį Louno, Ganongo ir Levine'o sindromą, defibriliacijos metodiką, 1961 m. sukūrė defibriliatorių ir kardioverterį širdies ri-

tmo sutrikimams gydyti. 1971 m. pritaikė lidokainą ekstrasistolijai gydyti, pasiūlė skilvelių ekstrasistolijos klasifikaciją.

1980 su J. Čiazovu (Rusija) įkūrė tarptautinį gydytojų judėjimą „Pasaulio gydytojai prieš branduolinį karą“ kuris vienija apie 160 000 gydytojų iš 58 šalių.

1985 m. federacijai „Pasaulio gydytojai prieš branduolinį karą“ paskirtą Nobelio Taikos premiją atsiėmė B. Lounas ir Jevgenijus Čazovas.

Parašė daugiau kaip 400 mokslinių straipsnių, apdovanotas gausybe tarptautinių premijų ir apdovanojimų.

Po nepriklausomybės atkūrimo B. Lounas kelis kartus buvo grįžęs į Lietuvą. 2018 m. jam suteiktas gimtojo miesto – Utenos krašto garbės piliečio titulas.

B. Lounas mirė sulaukęs 99-erių metų.

Pagal „Utenos apskrities žinių informaciją parengė Vida Juškienė

Iš spaudai rengiamos knygos „Pro nebesamus kaimų langus“

Direktoriaus Mieželio tiltas

Ilčiukų aštuonmetės mokyklos direktoriumi 1961 – 1965 m. buvo Vytautas Mieželis, energingas, reiklus, ūkiškas pedagogas. Mokykloje tais metais dirbo 8 mokytojai, kasmet mokėsi po 70 – 80 mokinių iš aplinkinių kaimų ir beveik pusę jų iš kitame Šventosios upės esančių Traidžiūnų, Kaniūkų, Norvaišių, Žaibiškių kaimų. Eidavo jie į mokyklą išklibusiais, malūno užtvankos vietoje permestais rąstais. Pavasarį ir rudenį vaikščioti buvo nesaugu, vandens srovė didelė, blogai sutvirtinti rąstai galėjo suirti, o žemai ledinis vanduo laukdavo kada nukritusį vaiką priglaus mirtinas glėbys.

Mokytojai jau pirmąją darbo savaitę direktorių nuvedė prie to liepto. Žiūri visi kaip upės srovė drebbina rąstus, bando direktorius pasiekti kitą krantą, sugrįžęs sako: „Neleisime vaikams vieniems vaikščioti, budėsime, lydėsime juos“. Šalia stovėjusi mokytoja Ona Sagadinienė pritaria: „Budėsime, direktoriau, bet kuo galėsime padėti skęstančiam?.. Niekuo.“

Pradžioje mokytojai budėjo, lydėjo mokinius per lieptą. Bet tai ne išeitis? – suko galvą direktorius ieškodamas atsakymo. Pasikvietė rajono švietimo skyriaus vedėją, Ilčiukų kolūkio pirmininką Kazimierą Urbą, Norvaišių tarybinio ūkio direktorių Joną Čiegį ir krante sustoję svarsto kaip užtikrinti vaikų saugumą. Kažkuris ūkio vadovų pasiūlė įrengti pakabinamą lieptą. Mintis lig ir neblogo. Išmatavo kiek reikia „troso“, mokyklos direktoriui paliepė tą „trošą“ gauti, o Čiegis su Urba sutiko tą lieptą pakabinti. Rajono valdžia palaimino sprendimą, Vytautas Mieželis už 3200 rublių atvežė reikiamą kiekį „troso“. Tačiau niekas iš vadovų nepagalvojo, kaip tas ilgas plieninės virvės reikės įtvirtinti upės krantuose. Tokiems darbams ir specialistų neatsirado. Sumanymas žlugo – taip ir liko didžiuliai ritiniai metalo gulėti netoli upės.

Direktorius Vytautas Mieželis ieško kitos išeities. Pavasarį nutarė vaikus per upę kelti valtimi. Šiam atsakingam darbui ryžosi mokykloje meistras dirbęs Pranas Jasiševičius. Pradžioje vienas išbandė putojančios upės srovės, pasirinko ramesnę vietą ir susodino namo grįžtančius vaikus. „Kelia Pranas per upę vaikus, o aš stoviu krante ir drebu, kad tik kas neįvyktų, – prisimena dabar Utenoje gyvenantis Vytautas Mieželis, – Pavasarį srovė klastinga, verpetuota, nesuvaldys Pranas valtį ir vaikai atsidurs vandenyje. Nei Pranas, nei aš jau negalėsime

jiems padėti... Vėl einu pas Norvaišių ūkio direktorių Čiegį, prašau iš jo pusės kaimų atvežti ir parsivežti vaikus sunkvežimiu. Nesutinka, sako „oi kaip reikalingas sunkvežimis pavasario darbuose...“.

Vieną kovo mėnesio dieną į mokyklą atvažiavo Utenos rajono partijos komiteto

sekretorių Vytautas Tvarijonas. Direktorius nuvedė prie liepto. Sekretorius nuėjo iki pusės liepto ir grįžo: „Nei past eičiau, nei savo vaikų leisčiau, – tepasakė sekretorius, – bet tu, Vytautai, nenusimink, yra Kelių ir tiltų

ministras Vladislovas Martinaitis, prašysiu jo pagalbos...“

Ministro žodis tvirtas, – 1962 m. gegužės gale prie upės atvažiavo geodezininkai su visa įranga. „Na, direktoriau, rodyk vietą kur bus tavo tiltas“. Ir prasi-dėjo Mieželio nurodytoje vietoje statybos darbai. Dirbo greitai: statė pastolius, klojinius, maišė ir pylė į juos betoną. Kad pėsčiųjų tiltu nevažinėtų motociklininkai, krantuose įrengė betoninius laiptelius. Komisija gerai įvertino atliktus darbus ir rugpjūčio 15 d. įvyko tilto atidarymas. Iš vienos ir kitos upės kranto suėjo šimtai žmonių. Direktoriui Vytautui Mieželiui uždėjo ažuolo vainiką, pakėlė jį ant rankų ir dėkodami nunešė nauju saugiu tiltu.

Baimė dėl vaikų saugumo dingo. Tačiau rūpesčių buvo aibės. Ilčiukų mokykla iš septynmetės buvo reorganizuota į aštuonmetę.

Senas medinis tremtinių Indrašių namas jau nesutalpindavo visų mokinių. Direktorius rūpesčiu rytinėje namo pusėje buvo pastatytas erdvus dviaukštis mūrinis mokyklos priestatas. Buvo įrengtas fizikos – chemijos kabinetas, sporto ir kino salės, 20 vietų bendrabutis su valgykla. Dar ligi šiolei buvę mokiniai mena, kokią skanią sriubą išvirdavo Ilčiukų šeiminkės, dabar tokios jie nerandantis.

1965 m. rudenį Vytautas Mieželis išvyko vadovauti Saldutiškio vidurinei mokyklai, 1970 – 1991 m. buvo Utenos 4 – os vidurinės (dabar Dauniškio) mokyklos direktoriumi. Iki šiolei pedagogas nepasiduoda senatvės sąstingui, – vadovauja pedagogų senjorų kolektyvui „Atgaiva“.

Viskas, kas buvo taip senai, virsta prisiminimais, tampa legendomis. Ilčiukų mokyklos nebėra nuo 1979 metų. Kas vasarą atvažiuoju į buvusią mokyklą. Pribloškia kraupus vaizdas: mokyklos durys atlapotos, langų rėmai išlaužyti, stiklai išdaužyti, buvusiose klasėse išvartyti suoliai, tarp jų mėtosi vienas, kitas sąsiuvinis, bendrabutyje metalinių lovų karkasai su čiužiniais, o virtuvės patalpoje mėtosi indų šukės, šakutės, šaukštai. Visur netvarka, šiukšlės, girtuokliaujančių palikti buteliai...

Vaikštai ir kraupu darosi: iš kur pas valdžios klerkus tiek nepagarbos buvusiai žinių šventovei, tiek atbukusio neūkiškumo, kad nesugeba užkalti langų ir durų, nors tokia dalimi išsaugodami nykstančią mokyklą nuo sunaikinimo.

Tik direktoriaus Vytauto Mieželio statytas tiltas tebestovi: tvirtas, saugus, ilgaamžis, atlaikęs visus perversmus. Neskardena ant jo vaikų balsai, praeina vienas kitas uogautojas ar grybautojas ir mokytojo Giedriaus Indrašiaus „Žygeiviai“. Stoviu ir galvoju: nėra prie jo atminimo lentos, nes neatsiranda iniciatoriaus, įvertinančio Vytauto Mieželio ūkiškumą, bet kilnių darbų faktas byloja apie tai. Klausinėjau daugumą Ilčiukų ir gretutinių kaimų gyventojų; „Kas Ilčiukų tilto statytojas?“ Dauguma nedvejodami sakydavo: „Tai direktoriaus Mieželio tiltas“. Neprisimena direktoriaus vardo (juk viskas buvo taip senai), nežino jo likimo, tačiau likęs jo tiltas, be jokių priminimo lentelių, ateinančios kartoms kalbės apie žmogaus atliktą pareigą, darbštumą, ūkiškumą.

Vytautas Indrašius
2020 m. gruodžio 14 d.

Užpalių totorius žaidžia šachmatais, žvejoja ir nestokoja geros nuotaikos

2021 m. paskelbti Totorių metai

Utenos rajone gyvenančius totorių tautybės žmones galima būtų suskaičiuoti bene ant vienos rankos pirštų. Vienas iš jų – Šamilis Gainanovas – Užpalių miestelyje gyvena jau daugiau nei keturias dešimtis metų. Praeityje jis buvo aistringas fotografas, šiandien – šachmatininkas ir žvejys.

Pas Šamilį Gainanovą nuvažiavau iš anksto susitaręs. Vos spėjusį įriedėti į kiemą „Utenos dienos“ automobilį tuoj pasitiko šeimininkas su savo žmona Olga. Nedideliame Pilies gatvės name gyvenantys sutuoktiniai apsidino mane prie padengto stalo. „Duok jam išgerti, pavalgyti, - ragino vaišingasis Š. Gainanovas savo vikrią žmoną. – Paskui pakalbėsime.“ „Totoriams taip įprasta“, - nusišypsojo ne mažiau rūpestinga šeimininkė, neleidusi man net prieštarauti.

Į nedidelį dabar intensyviai remontuojamą namuką Šamilis ir Olga Gainanovai atsikėlė 1976 metais. „Tai buvęs žydo namas. Stačių rastų. Tokie namai Užpaliuose tik du“, - pasakoti pradėjo šneki namų šeimininkė. Prieš tai jaunieji Gainanovai glaudėsi pas Olgos seserį Maneičiuose ir motiną Šikšniuose (abu kaimai priklauso Daugailių seniūnijai – aut. pastaba). Olga įsidarbino tuometės Užpalių vidurinės mokyklos (dabar Užpalių gimnazija) valgykloje, kurioje išdirbo 34 metus, o Šamilis, baigęs fotografijos studijas, dirbo fotografu Utenoje, Zarasuose, Saldutiškyje. Fotografuodavo žmones ir savo namuose. Beje, dėl per silpnų lietuvių kalbos žinių jis negalėjo tapti etatiniu fotokorespondentu. Vis dėlto tai netrukė smalsiam fotografui siųsti nuotraukų į tuometinį Utenos miesto ir rajono laikraštį „Lenino keliu“. Kad papildytų ne itin gausų šeimos biudžetą, keturių vaikų tėvas Š. Gainanovas tapo vairuotoju. Jis ne tik vežiojo senosios Utenos ligoninės gydytojus, bet ir dirbo kolūkyje.

Prieš 1969 metais, atsikraustydami į Lietuvą O. ir Š. Gainanovai gyveno tuometinėje Kazachstano sostinėje Almatoje, kur Š. Gainanovas, baigęs Kazachstano pedagoginį institutą, dirbo

fotografu ir susipažino su lietuvių tremtinių dukra Olga Gerulaityte. Mergina labai norėjo tapti fotografe, bet greitai paaiškėjo, jog Pionierių namuose rado ne gyvenimo profesiją, o vyrą.

Prieš atvykdamas į Almatą vienturtis Š. Gainanovas su motina Gafifa Gobaidulina – Gainanova (tėvas Sabiras Gainan mirė, kai Šamiliui tebuvo šešeri – aut. pastaba) gyveno kitame Šiaurės Kazachstano mieste – Petropavlovskė. Iš čia jis buvo paimtas į sovietinę armiją Tolimuosiuose Rytuose. Povandeniniame laive praplaukiojo ketverius metus. Paklaustas, ar nebuvo baisu giliai po vandeniu, šypsodamasis tik ranka numojo: „Jaunam niekas nebaisu“.

Prieš persikeldamas į Petropavlovską Š. Gainanovas gyveno Ufoje Baškirijos sostinėje, kur praleido visą vaikystę ir paauglystę. Beje, gimė jis ne Ufoje, bet Rostove prie Dono, o dalį vaikystės praleido Gruzijoje.

Devintą dešimtį bebaigiantis viešintelis Užpalių totorius – dar labai guvus. Jis vis dar fotografuoja. Tiesa, ne didžiuoju vokišku, dar Kazachstane įsigytu, o gerokai mažesniu skaitmeniniu fotoaparatu. Pašnekovas tute daugybę savo darytų nuotraukų negatyvų.

Š. Gainanovas yra užkietėjęs žvejys. Garbaus amžiaus vyras atsimens, kaip dar būdamas šešimečiu vaiku ant krovininio sąstato su anglimis Ufoje dardėdavo prie netolimos Baltosios upės žvejoti. Ir dabar žvejoja Šventojoje ešerius, kuojas, lydekas, o labiausiai jam patinka traukti gudriuosius šapa-

lus. Žiemą irgi meškerės iš rankų nepaleidžia – ant Balčio ežero iš po ledo tempia kuojas.

Š. Gainanovas prisiminė, kaip jam prieš kelerius metus, besigydamas Abromiškių reabilitacijos ligoninėje (Elektrėnų savivaldybė), teko žvejoti šalia esančiame ežere. Ligonis tuo metu meškerės neturėjo, bet noras žvejoti nugalėjo visas kliūtis: išsilaužė medinį botkotį, iš seselių gavo kažko panašaus į valą, kabliuką paskolino žvejai, o plūdę pasidarė iš švendro. Masalui naudojo duoną. Žuvis traukė vieną po kitos. Sulėkė visa pakrantė žvejų su rimtomis meškerėmis pažiūrėti senuko sėkmės.

Kai klausiau kada būtų patogiau susitikti, Š. Gainanovas tvirtai pareiškė: „Bet kada, išskyrus šeštadienį!“ Kiekvieną šeštadienį Utenoje jis susitinka su bendraminčiais žaisti šachmatais. Stumdyti šio senovinio žaidimo figūras vos 7 – 8 metų amžiaus Šamilis išmoko Ufoje iš vienos žydės. Nuo tada šachmatai lydi Š. Gainanovą iki šiol. Kaimynystėje vasarojantis vilnietis inžinierius Jonas yra artimiausias Š. Gainanovo šachmatų lentos draugas, su kuriuo jos vyras, anot O. Gainanovos, gali žaisti ir per naktį. O štai su Stanislovu Pabriežu ir Lina Visockieneje kartu gina Užpalių garbę šio žaidimo turnyruose (tris kartus ši užpaliėčių komanda užėmė pirmą vietą Utenos rajono seniūnijų sporto žaidynėse – aut. pastaba). Utenoje veikiantis šachmatų klubas „Šachas ir Matas“ vienija apie dvi dešimtis įvairių profesijų atstovų: miškininkus, muzikantus, medikus, verslininkus ir kt.

O. Gainanova vyrą apibūdino kaip itin taikų, niekada nesibarantį žmogų, kuriam pyktis yra svetimas dalykas. „Mes neskiriam tautų“ – prisipažino Š. Gainanovo sutuoktinė, Kazachstane gyvenusi tarp graikų, čečėnų, baltarusių, vokiečių ir daugybės kitų tautų atstovų. „Kokie mes, tokie ir žmonės mums“, - šypsojosi Olga Gainanova, paklausta, ar užpaličiai nežiūri kreivai į jos vyrą totorių.

Visvaldas Kulikauskas
Utenos diena 2018 m. gruodžio 19 d.

RECEPTAI

2021 metai – Totorių metai.
Pasivaišinkime totoriškais
patiekalais

TOTORIŠKI PYRAGĖLIAI

Kad pagamintumėte totoriškus pyragėlius, reikės:

100 g sviesto, 2 stiklinių miltų, trupučio druskos, trupučio sodos (apie ketvirtadalį šaukštelio), stiklinės kefyro, 2 kiaušinių. Įdarui: mėsos, bulvių, svogūno, druskos, maltų pipirų.

Gaminimo eiga:

Sviestą sutrinkite su miltais, druska bei soda (pirštais) iki smulkių trupinėlių.

Sumaišykite su kiaušiniais ir kefyru (tešla turi būti minkštesnė, nei gamintumėte koldūnus).

Gaminkite įdarą: mėsa, bulves (žalias), svogūną supjaustykite labai mažais gabalėliais, padruskinkite, papipirinkite, gerai sumaišykite visus produktus.

Atgnybkite gabalėlį tešlos, iškočiokite blynėlį, į jo centrą dėkite įdaro. Tešlos kraštus suimkite, pakelkite ir sulipdykite (panašiai, kaip gamindami kibinus), palikdami nesulipdytą centrą.

Pyragėlius dėkite ant kepimo popieriumi išklotos kepimo skardos. Kepkite 20 minučių iki 200 C įkaitintoje orkaitėje.

Po 20 minučių ištraukite kepimo skardą ir į kiekvieno pyragėlio vidurį dėkite po gabaliuką sviesto.

Kiškite į orkaitę ir kepkite dar 20 minučių.

Ištraukite kepimo skardą iš orkaitės, aptepkite pyragėlius kiaušinio plakiniu, o į vidurį špilkite po šaukštą sultinio.

Kepkite dar apie 15 minučių.

Iškepusius pyragėlius sudėkite į dėžutę ir uždenkite rankšluosčiu (galite uždengti ir pačią blėtą), kad pyragėliai taptų minkštesni.

Skanu su sultiniu arba galima ragauti ir vienus.

Skanaus!

Totoriški pyragėliai - Skaniausi patiekalų receptai! Kulinarija.

**Čiuku čiuku čiuku čiuku
Važinėjas traukinuku
Čiuku čiuku, tū tū tū,
Daug mažų gerų vaikų.
Tū – tū, tū – tū,
Važiuoja daug gerų vaikų...**

Graži draugystė sieja UAB „Vitula“ kolektyvą ir mūsų mažuosius darželinukus. Gražios draugystės ženklas – padovanotas linksmas traukinukas. Šios gražios idėjos autorė Lidija Galvanauskienė. Mažieji ir jų auklėtojos nuoširdžiai dėkoja UAB „Vitula“ kolektyvui. Už dovaną žada atsidėkoti savo draugams nuotaikingu koncertu, kai jau bus galima koncertuoti. O kol kas mažieji linksmi važinėsis ir tūtuos...

Užpalių gimnazijos žurnalistai

INFORMACIJA DĖL LAIKRAŠČIO „UŽ PALIŲ“ PRENUMERATOS

Sveiki bičiuliai, pirmiausia noriu padėkoti, kad jau trejus metus iš eilės būname kartu – rengiame, leidžiame ir prenumeruojame laikraštį „Už palių“.

Noriu, kad Jūs pasiūlytumėte naujas rubrikas, gal norite ką nors pasveikinti jubiliejaus proga, paguosti netekus artimo žmogaus, pasidalinti gera žinia – rašykite, skambinkite kartu tai padarysime.

Noriu priminti, kad jau pradėta nauja „Užpalių“ laikraščio 2021 metams prenumerata.

Laikraštį galite užsiprenumeruoti bibliotekoje adresu:

Pilies 14, Užpaliai.

Laikraštis leidžiamas kartą į ketvirtį.

Numerio kaina 2,00 Eur.

Už keturis laikraščio numerius 8,00 Eur.